

*Адаптація
учнів 5 класу
до навчання
в основній школі*

31.10.2017 р.

Актуальність

- Перехід учнів з початкової школи до основної пов'язаний із змінами умов навчання п'ятикласників і справедливо вважається кризовим періодом.

Причини труднощів періоду адаптації

- збільшився обсяг і кількість навчальних предметів;
- збільшилось тижневе навантаження;
- розширилося коло вчителів-предметників, з якими учні мають постійно спілкуватися;
- розмаїтість і якісне ускладнення вимог, що висувають перед учнем різні вчителі-предметники;
- на зміну першій учительці прийшов класний керівник;
- відбувся перехід на кабінетну систему навчання;
- змінився статус “старшого” у початковій школі на “наймолодшого” – в основній.

- Що робити, коли ображають старшокласники?
- Як впоратись із зростанням кількості уроків, а, отже, і домашніх завдань?
- Як стати значимою людиною для класного керівника?
- Як не загубитись в просторах школи?
- Як розподілити час на перерви і для переходу в інший кабінет, і для підготовки до наступного уроку, і для відпочинку, і для відвідання їдальні?
- Як налагодити відносини з різними учителями, пристосуватися до їхніх вимог, методів навчання, темпераменту?

Різка зміна умов навчання

Причини труднощів періоду адаптації

Вікові особливості учнів

фізичні та фізіологічні зміни

- початок статевого дозрівання;
- інтенсивний ріст тіла;
- зростання фізичного навантаження на всі органи;
- нерівномірність фізичного розвитку і нервової системи

- підвищена втомлюваність;
- зниження рівня концентрації уваги;
- часта зміна настрою;
- уповільнення будь-якої діяльності;
- зниження успішності

нестійкість психіки

- недосконалість нервової системи;
- незначний життєвий досвід;
- низький ситуативний імунітет

- роздратованість;
- збудженість;
- психічне напруження;
- проблеми соціалізації

Причини труднощів періоду адаптації

Організаційні недоліки

недоскона-ла система організації навчально-виховного процесу

- надмірне навантаження домашнім завданням
- дезорганізованість учнівського колективу

неправильні методи виховання в сім'ї

- несприймання дитини;
- відсутність єдиних вимог з боку батьків;
- жорстоке ставлення до дитини;
- занадто лояльне ставлення до дитини

- низька організованість;
- неуважність і недисциплінованість на уроках;
- низький рівень працездатності ;
- зниження інтересу до навчання і його результатів;
- високий рівень тривожності.

Причини труднощів періоду адаптації

- несформованість понятійного мислення;
- відсутність мотивації навчання;
- несаможиттєвість учнів;
- деіндивідуалізація, знеособлювання підходу вчителів-предметників до учнів;
- високі вимоги учителів-предметників, які часто не бачать різниці між п'ятикласниками й іншими учнями основної школи;
- предметне навчання (важко переключитися з одного виду діяльності на інший).

Проблеми
наступності у
навчанні

Деадаптація

Деадаптація учнів – порушення процесу пристосування до нових умов навчання, що характеризується зниженням успішності в навчанні, неадекватною поведінкою учнів, зниженням самооцінки, підвищеним рівнем тривожності.

Прояви деадаптації:

- у вигляді реакції активного протесту (агресивність, негативізм, напруженість, роздратованість);
- у вигляді пасивного протесту (депресія, страх, відсутність інтересу до навчання та шкільного життя);
- у вигляді реакції тривожності (невпевненість, напруженість, нестійкий контакт з однолітками).

Ознаки успішної адаптації п'ятикласника

- успішне засвоєння навчального матеріалу;
- готовність до виконання вимог учителів без попереднього заохочення;
- адекватне сприймання оцінок учителя;
- активність, уважність, стриманість на уроках;
- позитивне оцінювання власних дій і результатів докладених зусиль;
- спілкування з однокласниками та учнями старших класів;
- вміння робити правильний вибір.

Ефективний перебіг процесу адаптації до навчання в основній школі забезпечать цілеспрямоване координування дій адміністрації школи, учителів-предметників, класного керівника, просвітницька робота з батьками та діагностична і консультативна робота практичного психолога.

Методичні рекомендації

Учителям-предметникам, які читають у 5-х класах:

- враховувати в навчально-виховному процесі вікові психофізіологічні особливості учнів;
- враховувати труднощі адаптаційного періоду, вікові особливості п'ятикласників у виборі термінології, методичних прийомів;
- не перевантажувати учнів надмірними за обсягом домашніми завданнями, дозувати їх з урахуванням рівня підготовки учня, гігієнічних вимог віку;
- стежити за темпом уроку: високий темп заважає багатьом дітям засвоювати матеріал;
- налагоджувати емоційний контакт з класом та з батьками учнів;

Методичні рекомендації

Учителям-предметникам, які читають у 5-х класах:

- формувати активно – пізнавальне ставлення до свого предмету;
- розвивати навички самостійної роботи: користування додатковою літературою, словниками, довідниками, інтернет – ресурсами;
- спонукати учнів до вивчення правил, практичного їх застосування за допомогою інтерактивних методів (робота в групах, парах, форма діалогу);
- розвивати уважність, уміння зосереджуватися на окремих деталях;
- дотримуватися єдиних вимог до усного та писемного мовлення;
- на кожному уроці проводити фізкультхвилинки;
- виховувати почуття відповідальності за одержані знання, переконувати учнів у майбутньому їх застосуванні;

Методичні рекомендації

Учителям-предметникам, які читають у 5-х класах:

- формувати активно – пізнавальне ставлення до свого предмету;
- виставляти оцінки не формально, а з урахуванням особистих досягнень кожного учня;
- враховувати принципи роботи з обдарованими дітьми, які мають високі потенційні здібності;
- під час навчально–виховного процесу та на уроках фізичного виховання , під час позаурочних, позашкільних заходів враховувати стан здоров'я школярів.
- навчати навички самостійної роботи: користування додатковою літературою, словниками, довідниками, інтернет – ресурсами;
- спонукати учнів до вивчення правил, практичного їх застосування за допомогою інтерактивних методів (робота в групах, парах, форма діалогу);
- розвивати уважність, уміння зосереджуватися на окремих деталях;
- дотримуватися єдиних вимог до усного та писемного мовлення;
- виховувати почуття відповідальності за одержані знання, переконувати учнів у майбутньому їх застосуванні;

Методичні рекомендації

Учителям початкових класів :

- прагнути не механічного заучування, а осмисленого запам'ятовування учнями правил та основних понять з навчальних дисциплін;
- працювати над розвитком зв'язного мовлення учнів, логічного мислення, орфографічної грамотності;
- активізувати роботу на розвиток концентрації та обсягу уваги.

Методичні рекомендації

Класним керівникам :

- спланувати роботу зі здійснення соціально-педагогічного супроводу за результатами діагностичних досліджень;
- спільно з практичним психологом провести батьківські збори щодо актуальних проблем виховання дітей молодшого підліткового віку, зокрема «Психологія співпраці: як будувати свої взаємини з підлітком?», проводити групові та індивідуальні консультування батьків з проблем адаптації.

Методичні рекомендації

Практичному психологу :

- забезпечити соціально – психологічний супровід навчально – виховного процесу в період адаптації;
- створити і організувати роботу корекційних груп учнів, які відчують труднощі у навчанні та спілкуванні;
- постійно проводити індивідуальне консультування батьків і учнів з проблемних питань навчання та виховання;
- провести тренінги з учнями 5-х класів, спільні заняття учнів та батьків для зменшення емоційної напруги, створення належних умов навчання і виховання дітей в сім'ї і школі.

Пам'ятка батькам :

- ❖ Не забувай, що найважливіші зустрічі для кожної людини - це зустрічі з дітьми. Звертайте більше уваги на них - ми ніколи не можемо знати, кого ми зустрічаємо в дитині.
- ❖ Не картай себе, якщо не можеш зробити чогось для своєї дитини. Картай — якщо можеш, але не робиш. Пам'ятай: для дитини зроблено не достатньо, якщо не зроблено всього.
- ❖ Дитина - це не тиран, що заволодіває усім твоїм життям, і не тільки плід плоті і крові. Це та дорогоцінна чаша, яку життя дало тобі на збереження і на розвиток творчого вогню. Це розкріпачена любов матері і батька, в яких буде рости не «наша», «своя» дитина, а душа, дана на збереження.
- ❖ Умій любити чужу дитину. Ніколи не роби їй того, чого не хотів би, щоб робили твоїй.
- ❖ Люби свою дитину всякою - не дуже талановитою, невезучою, дорослою. Спілкуючись з нею, радій тому, що дитина - це свято, яке поки що з тобою.

Пам'ятайте:

- ❖ Якщо дитину постійно критикувати - вона вчиться ненавидіти.
- ❖ Якщо дитина живе у ворожнечі - вона вчиться агресивності.
- ❖ Якщо дитину висміють - вона стане замкнутою.
- ❖ Якщо дитина зростає у докорах - формується почуття провини.
- ❖ Якщо дитину підбадьорюють - вона починає вірити в себе.
- ❖ Якщо дитину хвалять - вона вчиться бути вдячною.
- ❖ Якщо дитина зростає в чесності - вона вчиться бути справедливою.
- ❖ Якщо дитина живе у безпеці - вона вчиться вірити людям.
- ❖ Якщо дитину підтримують - вона вчиться цінувати себе.
- ❖ Якщо дитина живе у розумінні і доброзичливості - вона вчиться знаходити любов у цьому світі

**Потрібно знати дитину,
знати її силу і слабкості,
розуміти її думки, переживання,
бережно доторкнутися до її серця...**

В. О. Сухомлинський